

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Βιομηχανική Οργάνωση II: Θεωρίες Κρατικής Παρέμβασης & Ανταγωνισμού

Ενότητα 1: Αιτιολόγηση της κρατικής παρέμβασης

Νικόλαος Χαριτάκης

Σχολή Οικονομικών & Πολιτικών Επιστημών

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Περιεχόμενα

- Εργαλεία ρυθμίσεων
- Ιστορικό των ρυθμίσεων στις ΗΠΑ
- Θεωρίες των ρυθμίσεων
- Θεωρία του φυδικού μονοπωλίου
- Τιμολόγηση στο μονοπωλιο
- Συμπεράσματα

Ρυθμίσεις

- Ορισμός: κυβερνητικοί περιορισμοί στην συμπεριφορά των οργανισμών και των ατόμων
- Παραδείγματα: καθορισμός ελάχιστου ημερομισθίου, περιβαλλοντικοί στόχοι κ.ά.

Εργαλεία ρυθμίσεων

- Έλεγχος τιμών
- Έλεγχος ποσότητας
- Έλεγχος εισόδου
- Έλεγχος ποιότητας

Ιστορικό ρυθμίσεων

- Θρησκευτικοί αρχηγοί περιόρισαν το κόστος της πίστης και όρισαν την «δίκαιη τιμή»
- Η σύγχρονη ιστορία των οικονομικών ρυθμίσεων αρχίζει το 1870 με τις ρυθμίσεις στις τιμές του νερού και του αερίου

Κυβερνητική ιδιοκτησία (1/2)

- Σε όλο το κόσμο υπήρξαν τάσεις όπως και στις ΗΠΑ, αν και στις περισσότερες περιπτώσεις υιοθετήθηκε η δημόσια ιδιοκτησία με σκοπό την καλύτερη ρύθμιση των επιχειρήσεων και της βιομηχανίας.

Κυβερνητική ιδιοκτησία (2/2)

- Στο Ηνωμένο Βασίλειο αυτό οδήγησε σε μεγάλες κρατικοποιήσεις:
 - Τηλεπικοινωνίες (1912)
 - Τράπεζα της Αγγλίας (1946)
 - Σιδηρόδρομοι (1948)
 - Ηλεκτρισμός (1948)
- Αυτό επέτρεψε στο Κράτος να ρυθμίσει πιο αποτελεσματικά τις τιμές και την παροχή υπηρεσίας από τον ιδιωτικό τομέα της εποχής.

Απελευθέρωση (1/2)

- Το παγκόσμιο κύμα της ιδιωτικοποίησης ξεκίνησε στο τέλος της δεκαετίας του 1970
- Στις ΗΠΑ: αεροπορικές, σιδηρόδρομοι, οδικές μεταφορές, επιβατηγά, υπερατλαντική τηλεφωνία, ηλεκτρισμός

Απελευθέρωση (2/2)

- Στην Ευρώπη: σιδηρόδρομοι, τηλεπικοινωνίες, ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο, ταχυδρομεία, αεροπορικές μεταφορές, όλα λόγω αλλαγών που επιβλήθηκαν στην νομοθεσία από την Ευρωπαϊκή Ένωση
- Στις ΗΠΑ, μόνο το 6,6% του ΑΕΠ ρυθμίζεται ακόμα (17% το 1977)
- Στο ΗΒ, το 10% του ΑΕΠ ιδιωτικοποιήθηκε

Θεωρίες ρυθμίσεων (1/5)

- Normative analysis σαν Θετική θεωρία ή θεωρία δημοσίου ενδιαφέροντος
 - ❖ Σε κάποιες αγορές ο ελεύθερος ανταγωνισμός δεν αποδίδει π.χ. φυσικό μονοπώλιο
 - ❖ Στο φυσικό μονοπώλιο η παραγωγική αποτελεσματικότητα υπονοεί ότι θα πρέπει να έχουμε μια επιχείρηση και ότι $p=mc$, όμως αυτό δεν συμβαίνει στην ελεύθερη αγορά

Θεωρίες ρυθμίσεων (2/5)

- ❖ Η Normative ανάλυση υποστηρίζει ότι στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να έχουμε ρύθμιση
- ❖ Η θετική ανάλυση λέει ότι η ρύθμιση αποδίδει σε τέτοιες περιπτώσεις
- ❖ Αυτό αποτελεί ένα κίνητρο προ-κοινωνικής ευημερίας για εφαρμογή ρυθμίσεων

Θεωρίες ρυθμίσεων (3/5)

- Θεωρία του Stigler (Capture Theory)
 - ❖ Η ρύθμιση εφαρμόζεται κατόπιν αίτησης της αγοράς για ρύθμιση
 - ❖ Οι ρυθμιστικές αρχές δημιουργούνται με βάση τις νομοθεσίες
 - ❖ Οι ρυθμιστικές αρχές κατέληξαν να ελέγχονται από την αγορά
 - ❖ Αυτό υπονοεί μια ρύθμιση υπέρ του παραγωγού (θεωρία υπέρ του πλεονάσματος του παραγωγού)
- Οι ρυθμίσεις φαίνεται να καθορίζονται από τις δύο αυτές θεωρίες.

Θεωρίες ρυθμίσεων (4/5)

- Οικονομική θεωρία των ρυθμίσεων
 - ✓ Το μοντέλο των Stigler-Peltzman προβλέπει ότι:
 - Η νομοθεσία των ρυθμίσεων αναδιανέμει τον πλούτο
 - Η συμπεριφορά των νομοθετών καθοδηγείται από την επιθυμία τους να μην χάσουν τη δικαιοδοσία αυτή
 - Η αγορά προσφέρει υποστήριξη σε πολιτικές ομάδες με αντάλλαγμα ευνοϊκές νομοθετικές ρυθμίσεις

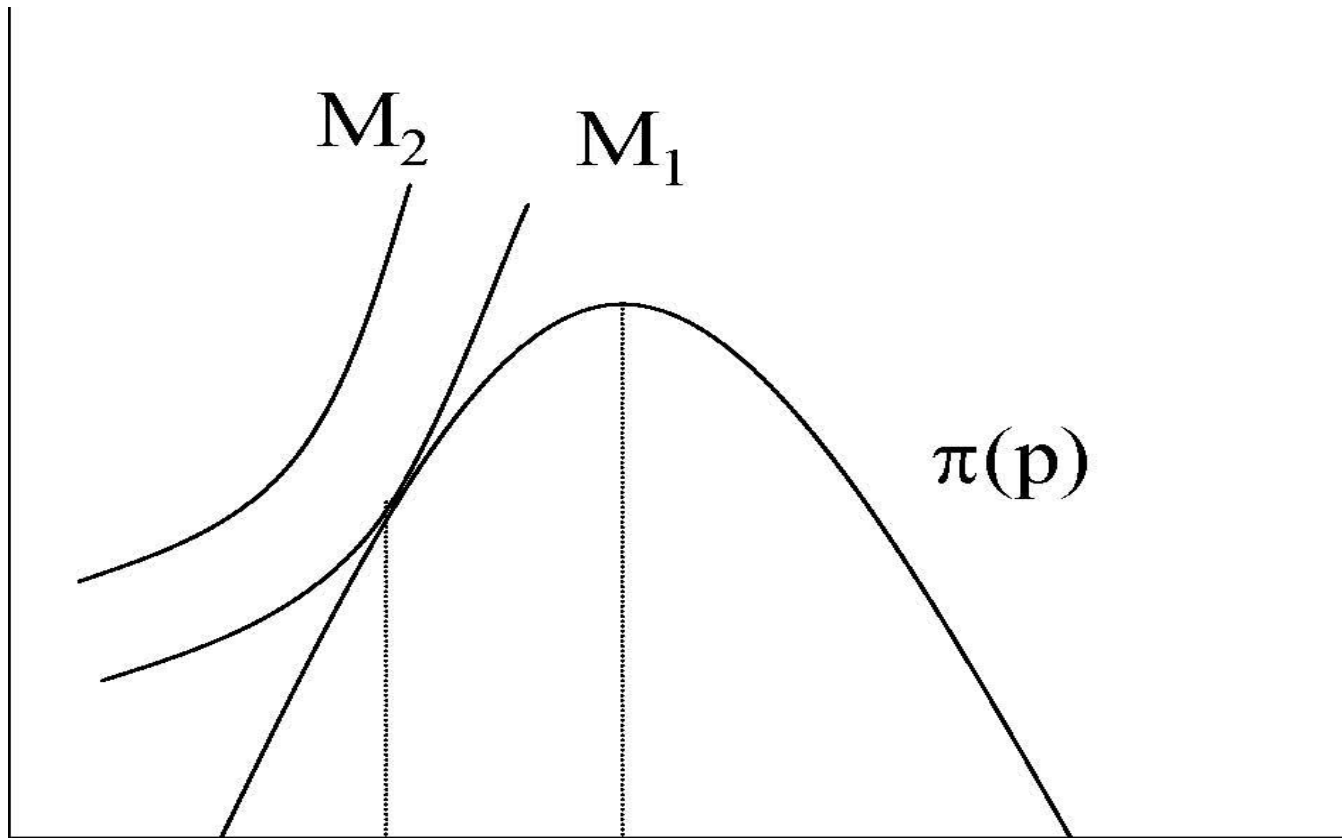
Θεωρίες ρυθμίσεων (5/5)

✓ Το μοντέλο του Becker

- Εστιάζει μόνο στον ρόλο των θιγόμενων ομάδων και υποθέτει ότι ανταγωνίζονται μεταξύ για την απόκτηση μεγαλύτερης επιρροής.

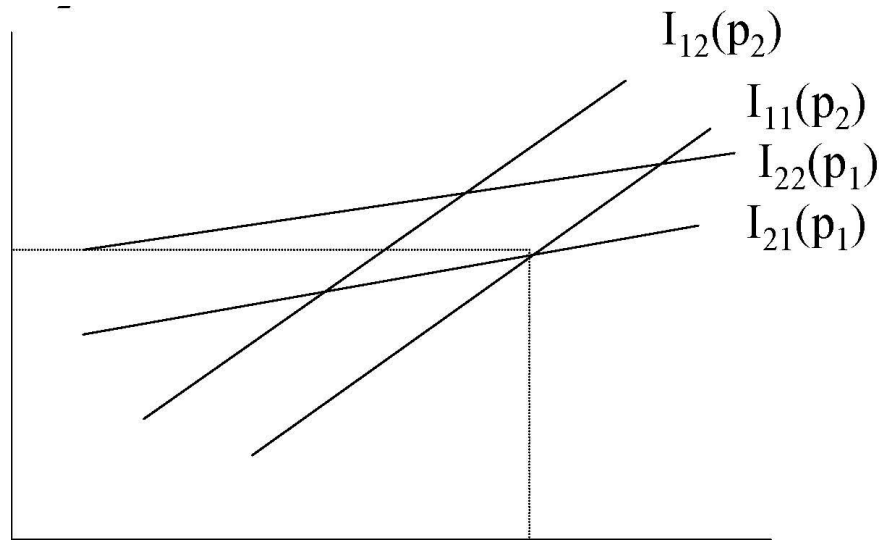

Το μοντέλο του Peltzman

Το μοντέλο του Becker

Αύξηση του κόστους των ρυθμίσεων οδηγεί σε αύξηση της διαδικασίας επηρεασμού της επιχείρησης 2 και τη μειώνει για τον καταναλωτή 1. Αυτό συμβαίνει επειδή συγκεκριμένη ποσότητα πλούτου που μεταφέρεται από τον 2 στον 1 είναι πιο αναγκαία στον 2 και λιγότερο επιθυμητή στον 1.

Συμπεράσματα

- Τάση για σχεδιασμό των ρυθμίσεων με τρόπο ώστε να ευνοούνται μικρές ομάδες με ισχυρές επιθυμίες έναντι μεγάλων ομάδων με ασθενείς επιθυμίες.
- Η τάση για τους παραγωγούς καθορίζεται από τις ομάδες των καταναλωτών, που οδηγεί σε μείωση των τιμών από το μονοπωλιακό επίπεδο.
- Οι ρυθμίσεις είναι πιο πιθανές να συμβούν στον ανταγωνισμό γιατί υπάρχει ισχυρότερο κίνητρο για επηρεασμό
- Σε περίπτωση αστοχίας των αγορών, οι ρυθμίσεις έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να εμφανιστούν δεδομένου ότι προκαλείται μεγάλη χασούρα σε ορισμένες ομάδες ενδιαφέροντος.

Μπορεί η οικονομική θεωρία των ρυθμίσεων να ερμηνεύσει την απελευθέρωση; (1/2)

- Μόνο μερικώς:
 - Σκεφτείτε πως επηρεάζουν τα ενδιαφερόμενα μέρη τα ακόλουθα:
 - Ρόλος των νέων τεχνολογιών
 - Αύξηση της ζήτησης
 - Αναποτελεσματικότητα και ελλείμματα προϋπολογισμού

Μπορεί η οικονομική θεωρία των ρυθμίσεων να ερμηνεύσει την απελευθέρωση; (2/2)

- Παρ' όλα αυτά υπάρχει σημαντικός ρόλος στην θεωρία του δημοσίου ενδιαφέροντος (π.χ. ήταν οικονομικά ορθολογική η πολιτική Θάτσερ;)
- Πάντως κάποιος θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικός όταν προσπαθεί να μην παραποιήσει τις οικονομικές θεωρίες περί ανθρώπινης συμπεριφοράς δεδομένου ότι είναι πιθανόν να χαθούν όλες οι πιθανές όψεις του θέματος.

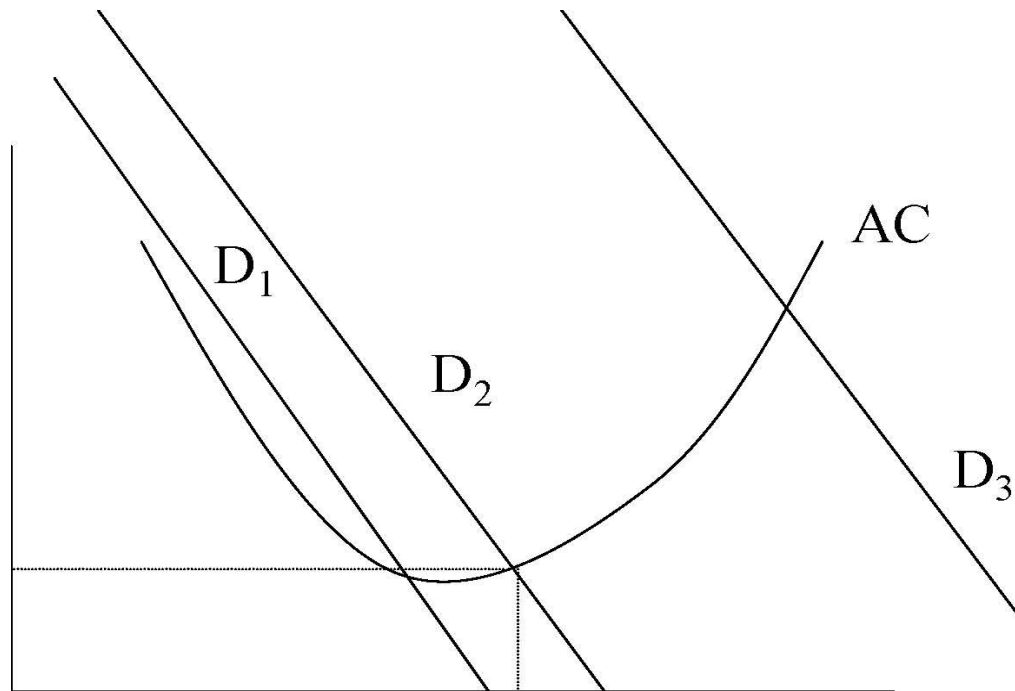
Λύνοντας το πρόβλημα τιμολόγησης στο φυσικό μονοπώλιο

- Είναι πράγματι φυσικό μονοπώλιο?
- Γραμμική τιμολόγηση
- Διττή τιμολόγηση (two part tariffs)
- Πρόταση Loeb-Magat
- Ζήτηση για franchise (π.χ. καλωδιακή τηλεόραση)
- Τιμολόγηση κατά Ramsey
- Δημόσιες επιχειρήσεις

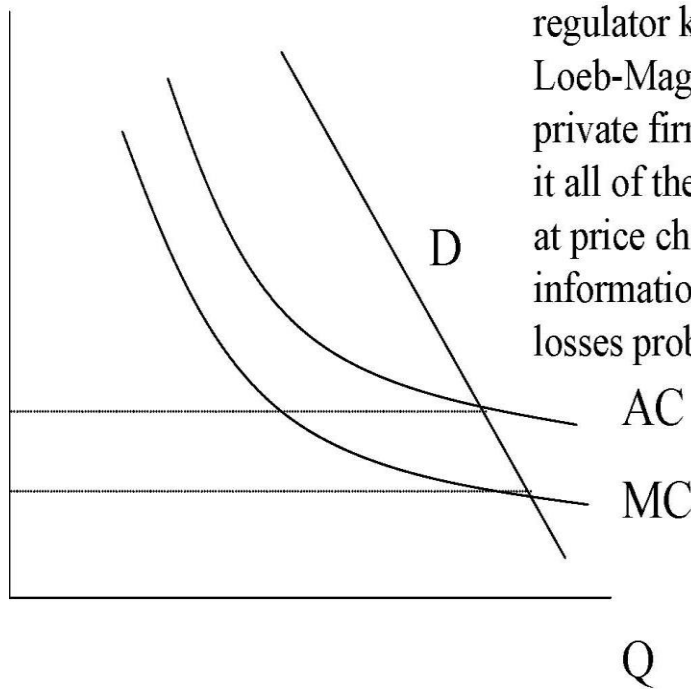

Είναι φυσικό μονοπώλιο;

Ένα φυσικό μονοπώλιο έχει μια υπο-αθροιστική συνάρτηση κόστους.

Γραμμική τιμολόγηση

regulator know costs?
Loeb-Magat proposal can encourage private firm to charge $P=MC$ if you give it all of the consumer surplus generated at price charged. This solves the information problem but worsens the losses problem.

Διττή τιμολόγηση και τιμολόγηση κατά Ramsey (1/2)

- Διττή: καθορισμένο κόστος συν επιπλέον χρέωση ανά μονάδα
 - Η χρέωση ανά μονάδα μπορεί να ισούται με το οριακό κόστος
 - Το πρόβλημα είναι ότι μπορεί να αποθαρρύνει την ζήτηση
 - Η λύση μπορεί να είναι η οριοθέτηση του καθορισμένου κόστους έτσι ώστε να προσελκύσει καταναλωτές

Διττή τιμολόγηση και τιμολόγηση κατά Ramsey (2/2)

Η τιμολόγηση κατά Ramsey ελαχιστοποιεί τα κόστη αδράνειας που προκύπτουν κατά την αύξηση των τιμών πάνω από το κόστος των πολυ-προϊοντικών μονοπωλητών. Αυτό συμβαίνει όταν $(P-MC)/P = \alpha/\epsilon$ ελαστικότητα τιμής ζήτησης, όπου $\alpha =$ κάποια σταθερά.

Τέλος

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση 0.1 διαθέσιμη [εδώ](#).

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Νικόλαος Χαριτάκης 2015. Νικόλαος Χαριτάκης. «Βιομηχανική Οργάνωση II : Θεωρίες Κρατικής Παρέμβασης & Ανταγωνισμού. Αιτιολόγηση της κρατικής παρέμβασης». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/ECON100>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

